

**КРАТКИ ОПИСАНИЯ НА
ОСНОВНИТЕ ТВОРБИ НА
ДОНАСИЕН АЛФОНС
ФРАНСОА ДЪО САД**

chitanka.info

„Алин и Валкур или Философски роман“ — Подзаглавието показва амбициите на автора да обобщи философските проблеми на века. Романът се състои от два пътеписни разказа, изградени във формата на писма. Благодарение на тази форма Сад прави паралел между нещастната любов на Алин и Валкур, преследвани от бащата на младото момиче — председателят дьо Бламон, и изпълнената с трудности, но завършваща щастливо любовна история на втората двойка влюбени — Сенвал и Леонор, брутално разделени и прекосили Африка, за да се срещнат отново. Съчетаването на романа в писма в стил „Новата Елоиз“ и на приключенския разказ в стил Кливланд не е пример за неумение, тъй като творбата придобива нов смисъл от откритието, че Алин и Леонор са сестри. Двойката, която е в плен на конформизма и на целомъдрието, е обречена на смърт, а двойката, която избира храбростта, постига успех.

Разказите на Сенвал и Леонор пресъздават измислени картини на африкански страни, на един щастлив остров, управляван рационално от един крал-философ, и на една страна, в която царува кървав деспотизъм. Антагонизмът на тези два режима е относителен. В пародийна форма са пресъздадени утопиите, така широко разпространени през 18 век. Дискусиите между Сенвал и домакините му засягат пряко политическата действителност във Франция. Разсъжденията на Дьо Сад сякаш предричат революционните събития.

„Сто и двадесетте дни на Содом“ — завършен в Бастилията през 1785 г., изгубен при драматични обстоятелства от автора в навечерието на превземането на Бастилията, ръкописът е спасен от унищожението случайно и от неизвестно лице. Сад е бил убеден до края на живота си, че този негов основен труд е унищожен и е съжالياвал много, защото това е най-радикалното му произведение. През 1904 г. книгата е издадена, пълна с грешки, от един германски психиатър. Съдържанието ѝ, в най-общи линии, е следното. Четирима развратници, представители на привилегированите слоеве на стария режим (херцог, епископ, съдия и банкиер) и на четири типа темперамент, приети от традиционната медицина — сангвиник, холерик, флегматик и меланхолик — се затварят в недостъпен замък в Швейцария, заедно със съпругите си с четири „разказвачки“, двадесетина жертви от двата пола (момчета, момичета и кухненски

персонал) и една дузина технически средства — общо 46 души. „Училище за разврат“ — това е подзаглавието, изопачено от „разказвачките“, бивши своднички, запознати добре с човешките емоции и с техническото изпълнение на престъпленията.

За мотивите на своите герои авторът сам пише: „Вече повече от шест години на тези четирима безпътници, обединявани от сходни вкусове и богатство, им хрумна да стеснят връзките си чрез бракосъчетания, в които развратът заемаше много по-голямо място от всички други мотиви, които обикновено създават тези връзки.“

Структурата на повествованието напомня това на „Декамерон“. На всеки ден е посветен отделен разказ и едно еротично изпълнение. Всичко е организирано по програма, всяко пиршество, всяка оргия, всички изтезания. А от време на време, за разнообразяване на атмосферата, се извършва и по някое и друго убийство.

Първият месец е посветен на простите усещания; вторият — на усложнените; третият — на престъпните; четвъртият — на смъртоносните.

Още първата вечер четиримата подпийнали развратници се нахвърлят върху голите жени „като вълци върху овче стадо“. Херцогът пробожда с нож едно от момичетата и предлага да се приготви кървавица за закуска от кръвта му. Докато касапите се чудят какво точно искат от тях четиримата благородни мъже, идва ред на разказвачките, които изреждат стъписващи факти за отрязани членове, кървави рани, заливани с горещо олио, ембриони, изтръгвани от утробите, разцепени глави, изскубнати крайници, осквернени трупове и пр. При това всичко се разказва като някакви съвсем обикновени и безобидни случки. Ужасите и престъпленията се степенуват. Така че в края на книгата се превръщат в истинска кланица, дотолкова чудовищна, че според думите на един от изследователите на творбата, в сравнение с нея „Ад“ на Данте е поетична разходка. И колкото повече се увеличава този ужас, детайлните описания на първите дни постепенно намаляват, за да отстъпят място на фрагментарни бележки. Ефектът се подсилва и от действията на главните герои. В края на тази адска поредица четиримата господа съставят списък в две колони: приход и разход. Първоначално участниците в историята са били 46 души. От тях 30 са заклани. В Париж се завръщат 16.

„Философия в будоара“ — книгата се придържа към двойствена традиция: използва се както диалога на куртизанките (или на свободните разговори между жени), така и подновеният през 18 век и въодушевявал Дидро философски разговор. Всъщност целта е не толкова да се създаде някаква присъща на будоара нова философия, колкото да се разкрепости съществуващата, като се извади от кабинета — място за уединена и отвлечена работа на индивида, и се подложи на ново място на колективна сексуална и телесна дейност. Обект на творбата е интелектуалното и сексуалното възпитание на младата Йожени. Гръцкият корен на името ѝ ни отправя към идеята за зараждането, за сътворението. По-възрастна приятелка поканва своя брат — млад мъж, човек на преходните удоволствия, развратник по нрав и идеи, загрубял в пороците си. Добре сложени прислужници и млад градинар участва в действието, без обаче да достигнат до благородството на тази идейна борба. Отхвърленият дуализъм на тялото и разума намира, най-общо казано, своето социално решение между обществения елит и наемната работна ръка. Йожени открива названията и предназначенията на своите органи, тя се научава да търси наслада и да разбира чувствата си. Кулминацията в посвещението, след различните дефлорации, и пр., е мъчението на майка ѝ, дошла непредпазливо да измъкне дъщеря си от гибелното влияние на развратниците. Майката е заражена със сифилис от един прислужник, а след това защита. За Жак Лакан — един от изследователите на писателя, това е доказателство за подчинението на Дьо Сад на древния закон на подсъзнанието, че майката е под забрана.

Педагогическият пътеводител преминава през изчитането на дълъг памфлет, който ни напомня за Франция през 1795 г. „Французи — се казва в него, още малко усилие, ако искате да станете републиканци.“ Френските граждани се призовават да радикализират революцията. А това може да стане като унищожат последните остатъци на религията, било то традиционното християнство, или култа към Божеството, като не се наказват кражбата, сексуалните перверзни и даже убийствата. И всичко това се поднася на обществото в момент, когато се обсъждат проектите за основните пунктове на Гражданския кодекс. Така този памфлет, вмъкнат в диалозите, отваря будоара и към социалната действителност и придава политическо измерение на разврата.

„Жюстин и Жулиет“ — Макар че паралелната и контрастна история на двете сестри е най-познатото произведение на Дьо Сад, всъщност то не съществува като едно цяло. Три последователни романа започват историята разширяват я и я променят. Първоначално фабулата на разказа е изградена около добродетелната и целомъдрена Жюстин. Първият философски разказ е написан за няколко дни през 1787 г. и е издаден едва през 1930 г. от Морис Хайн под заглавието „Нещастията на целомъдрието“. През 1791 г. Дьо Сад написва преработената версия — **„Жюстин или нещастията на целомъдрието“**, вече в два тома с повече пикантни подробности. Шест години по-късно той издава в десет тома **„Новата Жюстин или нещастията на целомъдрието“**, следвана от **„История на Жулиет, нейната сестра“**. Анекдотът, който първоначално е трябвало да даде само основата на разказа, всъщност осигурява на Сад контурите на дълъг труд на преповтаряне и на пренаписване.

„Новата Жюстин или нещастията на целомъдрието“, следвана от **„История на Жулиет, нейната сестра или благополучието на порока“** — Изгонени от манастира, двете сестри се разделят. Жюстин веднага попада сред развратници (гл. I). Задържана за кражба, която не е извършила (гл. II), тя избягва с Дюбоа, който я завлича при банда крадци (гл. III). Спасява един пътник, който за благодарност я ограбва и изнасилва (гл. IV). Прибира я един благородник — содомист и майцеубиец (гл. V). След това учител, който практикува човешка вивисекция (гл. VI). По-късно попада в сарай от типа „Синята брада“ (гл. VII), след което е затворена и измъчвана от четирима монаси-развратници (гл. VIII-XI). Прислужница е в „червена странноприемница“ (XII-XIII), в която непрекъснато стават оргии (XIV-XV); тук тя пряко волята си става член на обществото на просяците (XVI-XVII), в замък, в който е привлечена от фалшификатор (XVIII) и от владика (XIX). Попада в лапите и на бивши палачи, но оживяла след мъченията им, за да срещне богата пътничка, която всъщност е Жулиет (XX).

Жулиет получава първите си уроци по разврат в манастира. Тя отива в публичен дом (I част). Става голяма куртизанка и снабдител на жертви за манастира Сент-Форд (II част). Приета е в Обществото на

приятелите на престъпленията, но изпада в немилост и е принудена да напусне Париж. Омъжва се за един честен дребен дворянин, който я прави графиня дьо Лорсанж. Тя бързо го отстранява от пътя си. Избягва в Италия. (III част). Там краде и развратничи с великан човекоядец в Апенините, след това при дука на Флоренция, при папата (IV част) и в кралския двор в Неапол (V част). С италианските си перипетии приключва във Венеция и се връща триумфално в Париж, където бившият ѝ любовник Ноарсой, е станал министър. Противопоставянето на победния порок и смазаната добродетел е коронясано с унищожаването на целомъдрието от порока: Жулиет изхвърля сестра си навън и тя е ударена от гръм (VI част).

Каква всъщност е основната идея на тази творба? Двете млади девойки са изхвърлени на улицата след загубата на богатството си и изчезването на родителите им. Те нямат друг избор, освен да се отдадат на проституция. Едната приема положението, което другата е принудена да понесе. Чернокосата Жулиет става бързо богата куртизанка: това са предимствата на порока. Русокосата Жюстин се вкопчава в един морал, който я обрича на мизерия: това е нещастieto на целомъдрието. Аргументите в първата история се основават на механичното повторение на една и съща мисъл: Жюстин иска да е добродетелна, да притежава поне една от добродетелите — сваян, милост, честност, благодетелност, и затова е наказана.

Историята на Жулиет, в противовес на това повторение е представена като роман-обучаване (Bildungsroman). Формирането на младата жена, която успява да се наложи в най-висшите сфери на обществото във Франция и Италия, става пред очите ни. Във втората част на Историята на Жулиет Дьо Сад си спомня за своето собствено пребиваване в Италия. **„Пътуване в Италия или Антични, исторически, политически и философски съчинения върху Флоренция, Рим и Неапол“** описват местата на трупането на опит, в които странствуванията на Жулиет съставляват другата част. Бонанът демистифицира всички политически, обществени, морални и религиозни стойности. Принцовете и папата са показани като деспоти, като цинични и развратни атеисти. Въмъкнатите в творбата разкази на героинята за истории на развратници съставят една завършена картина на Европа от онова време: великанът Мински идва от Русия и пътешествува из Америка и Африка; главатарят на разбойниците

Бриза-Теста участва в организираните от София Пруска или Екатерина Велика оргии. Историческите личности се преплитат с литературните измислени герои.

Нещастията на новата Жюстин (тук добродетелите не играят никаква роля) са играчка, забавление за палачите и са отритнати дори и от небето — Жюстин е убита от гръм. Първоначално само слушателка на разказите на сестра си, Жулиет съжалява и съчувствува на Жюстин. Малко по малко достойното поведение е заглушено от солипсизма и престъплението, и започва детайлно описание на оргиите и мъченията. Натрапчивите повторения отчасти се дължат на непризнатото заемане на цели пасажии от известни трактати на епохата. Както доказва Жан Депрюн, Дьо Сад преписва до 20 страници от философите-просветители, за които е убеден, че е техен продължител.

Историите на Жюстин и Жулиет се допълват и изключват едновременно. Авторът противопоставя на Жюстин — символ на покорната жена, нейната свободолюбива сестра-освободителка, която по-късно е възпята от Аполинер и сюрреалистите, но този бунт на Жулиет срещу всички пречки по пътя и нейното лесбийство и пр., не подлагат на съмнение възприетия ред. Някои от изследователите на тази творба с право поставят въпроса: а не е ли дегизиран като жена мъж.

Както и да е всъщност, двете млади жени си остават обаятелни в своето своеобразно Садово двусмислие.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.